

Jare for, at et større Antal i sig selv dygtige Landbrugere blive nødsagede til at gaa fra deres Ejendomme, naar de ikke faa en midlertidig Hjælp, som kan bringe dem ud over et vanskeligt Øjeblik, saa maa denne Hjælp, naar den skal ydes fra Statskassens Side, dog nærmest have Karakteren af et Laan; thi at uddele saadant som Gaver vil jo blive ganske overordentlig vanskeligt for ikke at sige umuligt. Hvor finder man en Maalestof for, hvem der skal hjælpes, og hvem der ikke skal hjælpes, og for, hvor meget der skal gives i hvert enkelt Tilfælde. Jeg tror ikke, der vil findes nogen Regering, som vil paatage sig Ansvaret for en saadan Uddeling. Derfor tror jeg, at den Form, hvorunder der maa hjælpes, maa blive den, at Regeringen foreslaar, at der stilles et vist Beløb af Statskassen til Disposition til Ublaar for saadanne Ejendomsbesiddere, som derved kunne bringes ud over deres midlertidig vanskelige Situation, thi det maa man gøre sig klart, at der ikke Tale derom, men om en permanent Umulighed af at holde sig ved Gaardene, kan der virkelig ikke fra det offentliges Side gøres noget for at hjælpe derpaa. Jeg tror derfor, at betragtet som et egentligt Agrarforslag i snevrere Forstand, sigtende til at afhjælpe Landbrugets Nødtilstand, maa dette Forslag siges at være saa ufuldkomment, saa lidt rammende sin Hensigt, at jeg for mit Vedkommende ikke kan være med til at tilraade dets Vedtagelse. Der frembyder sig saa et andet Hovedsynspunkt, som ogsaa spiller en Rolle i selve Forslaget og i Betænkningen, og som forekommer mig at træde mere og mere i Forgrunden som det, der er sigtet paa, det Hensyn nemlig, at Kommunerne ere gennemgaaende saa bebyrdede med Skatter, at der er god Grund til at give dem Stattelettelse, hvor der er Lejlighed til at give dem saadanne. Det er naturligvis et helt andet Synspunkt, og forskellige Indvendinger, som kunne gøres mod Lovforslaget, betragtet fra det for nævnte Synspunkt, falde her væsentlig bort. Medens det nemlig, naar der er Tale om at afhjælpe en Nødtilstand, vilde være overordentlig uhensigtsmæssigt at sætte de Understøttelser, der er Tale om, netop i Forhold til det Hartkorn, der er tillagt den enkelte Ejendom, vil dette være ganske naturligt, naar der er Tale om Stattelettelse, om Refusion af Skat, som tilsigter at give Lettelse paa de pågældende Omraader. Fra dette Synspunkt set er Forslaget langt rimeligere og naturligere end det paa den anden Maade; jeg kan imidlertid aldeles ikke erkende, at man, naar man vil anlægge dette Synspunkt og

gøre det til Hovedsynspunktet, kan forsvare at udelukke en hel Række af Landets Kommuner fra at faa Andel deri. Det forekommer mig, at man saa maa give alle Landets Kommuner Lejlighed til at faa en ligelig Del i det Overstud, som er tilvejebragt ved Statteydelser fra dem allesammen. Jeg skal ikke her komme ind paa de statistiske Data, som den ærede Ordfører anførte til at udmaale Kommunernes Statteevne og Stattebyrder med. Han erkendte jo selv, at disse Data, som man har til at maale Statteevnen efter, ere ufuldstændige og ligge saa langt tilbage i Tiden, at de kun kunne benyttes med Forsomhed. Hvor det gælder om at maale Stattebyrden, som angives i Procenter for den ene til 6 og for den anden til 5,7, om jeg huster ret, vil man se, at det drejer sig om saadanne Tal, at man dog maatte have lidt flere og sikrere Data for at kunne fælde en bestemt afgørende Dom. Jeg skal derfor ikke gaa nærmere ind derpaa, da jeg erkender, at det statistiske Grundlag her svigter, for saa vidt der skal være Tale om nogen finere Udmaaling; men jeg tror ogsaa, det er ufornødent, fordi det Hovedsynspunkt, jeg nævnte, at alle Statteydere Landet over have ydet Bidrag til det Overstud, som kommer paa Finansloven, er saa ubestrideligt, at man vanskeligt kan komme bort fra, at dette Overstud, naar Staten siger: Vi have ikke Brug for det, det maa gaa tilbage, saa maa gaa tilbage til dem alle sammen. Naar der særlig peges paa de Byrder, der ved de ny Love ere paalagte med Hensyn til Fattigvæsen og Alderdomsforsørgelse, maa det gøres gældende, at disse Byrder ere komne til at hvile fuldt saa tungt paa Købstadskommunerne som paa Landkommunerne. Her er imidlertid en anden Betragtning, som det forekommer mig, man ikke helt kan se bort fra. Da Spørgsmaalet kom op om Alderdomsforsørgelse med Ståttillid, var dette jo Genstand for ret omfattende Forhandlinger mellem Regeringen og de to Ting, og man naaede til sidst til en Overenskomst som foreligger i Loven af 1891, navnlig i dens § 9, som ordnede det finansielle Mellemværende, og hvorved det bestemtes, at Staten skal betale indtil 2 Mill. Kr. om Aaret, dog foreløbig til næste Finansaar infl. kun 1 Mill. Kroner, og at dens Tillid ikke maa overstige Halvdelen af, hvad vedkommende Kommune har givet ud dertil. Naar man nu 3 Aar derefter, allerede inden det normale, fulde Tillid er traadt i Kraft, kommer og paaberaaber sig denne Lov som Grund til at paalægge Staten en ekstraordinær Udgift af $2\frac{1}{2}$